

מצוות הקידוש בקהילה

הרב שלמה יפרח

1. מבוא
2. מקור חובת הקידוש
3. חיוב הקידוש
4. קידוש במקום סעודה
5. הכנת הקידוש הקהילתי
6. סיכום

1. מבוא

במשך דורות רבים מאז חורבן בית המקדש השני המקום המרכזי שליכד ואיחד את כל הגוונים בעם ישראל היה בית הכנסת. כשמו – מקום כינוס של רבים.

היהודים כולם, בארץ ובגולה, היו זקוקים לממש את יהדותם בבתי הכנסת ובבתי המדרש בדברים מגוונים, כגון: תפילות, שיעורים, סליחות בימים הנוראים, בר מצוות, חתונות, אירועים משמחים, וכן באזכרות וברגעי משבר וקושי. בכל אלו היה מתכנס הציבור להתפלל ברוב עם.

רב הקהילה וראשי הקהל היו אמונים על כל הפעילות המגוונת אשר שמרה על הזהות והצביון היהודי במשך כל אותן שנים. בית הכנסת שמר על הגחלת ועל היהדות במדבר העמים, כך שלא נשתכחו תורה ותפילה, מורשת ומסורת, מעם ישראל לעולם.

מה שהאדיר והעמיק את הקשר הקהילתי היה בעיקר השמחות, ובתוכן סעודות מצווה שבהן התאסף כל הקהל. מאז גדלה המודעות לקידושים הנעשים בבית הכנסת, אשר מעבר למטרתם ההלכתית תרמו רבות להרחבת הפעילות הקהילתית והקשר הבין-אישי בין הרב לקהילה ובין אנשי הקהילה.

הספרות התורנית על כל חלקיה – התורה שבכתב, התורה שבעל פה וספרות ההלכה – מלאה במהות ובדגשים ההלכתיים של הנושא הרחב שנקרא קידוש.

מאמר זה בא לנגוע מעט בפרטים חשובים הנוגעים למצות הקידוש בכלל ולקידוש בקהילה בפרט.

2. מקור חובת הקידוש

בעשרת הדיברות⁵⁸ נאמר: "זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ".

הגמרא בפסחים קו ע"א מבארת את מקור חיוב מצוות הקידוש:

תנו רבנן: "זכור את יום השבת לקדשו" – זוכרהו על היין. אין לי אלא ביום, בלילה מנין – תלמוד לומר זכור את יום השבת לקדשו. בלילה מניין? – אדרבה, עיקר קדושה בלילה הוא קדיש, דכי קדיש – תחלת יומא בעי לקידושי! ותו: בלילה מנין – תלמוד לומר זכור את יום. תנא מיהדר אלילה וקא נסיב ליה קרא דיממא! – הכי קאמר: זכור את יום השבת לקדשו – זוכרהו על היין בכניסתו. אין לי אלא בלילה, ביום מנין – תלמוד לומר זכור את יום השבת.

על גמרא זו ישנה מחלוקת בין גדולי הראשונים בדין חיוב הקידוש, אם הוא מדאורייתא או מדרבנן, וכן אם חובה לקדש דווקא על יין.

הרמב"ם⁵⁹ פוסק כך:

מצות עשה מן התורה לקדש את יום השבת בדברים, שנאמר: "זכור את יום השבת לקדשו", כלומר זכרהו זכירת שבח וקידוש, וצריך לזכרהו בכניסתו וביציאתו, בכניסתו בקידוש היום וביציאתו בהבדלה.

מדברי סופרים לקדש על היין ולהבדיל על היין... ומברך על היין תחלה ואחר כך מקדש, ואינו נוטל את ידיו עד שיקדש.

מדברי הרמב"ם נלמד שהקידוש באמירה – מצוותו מן התורה, וחכמים הם שחייבו לקדש על היין.

התוספות בפסחים⁶⁰ מפרשים את הגמרא הנ"ל:

דזכירה כתיב על היין "זכרו כיון לבנון" (הושע יד), "נזכירה דודיך מיין" (שיר השירים א), והאי זכירה היינו קידוש... ונראה דקידוש על היין אסמכתא

⁵⁸ שמות כ, ח.

⁵⁹ הלכות שבת פרק כט הלכה א והלכה ו.

⁶⁰ קו ע"א ד"ה זוכרהו על היין.

היא. והא דאמר במי שמתו (ברכות כ ע"ב) נשים חייבות בקידוש היום דבר תורה – היינו דוקא קידוש היום, אבל על היין לא הוא אלא מדרבנן... מדברי התוספות נלמד שחיוב הקידוש מדאורייתא, ולעומת זאת בזכירה על היין הפסוקים משמשים בתור אסמכתא והמצווה על היין היא מדרבנן.

הריב"ש⁶¹ מדמה את מצוות חליצה וייבום למצוות קידוש. כאשר אדם אינו רוצה לייבם אלא לחלוץ, המצווה המוטלת עליו היא לפטור את זיקת אחיו בייבום או בחליצה. אם הוא נשבע שלא יפטור הזיקה לא בייבום ולא בחליצה, הרי הוא כנשבע שלא יקדש קידוש היום לא על יין ולא על פת, שזה כנשבע לבטל המצווה, ושבועה זו אינה חלה עליו השבועה משום שכבר מושבע ועומד מהר סיני. ניתן להבין שלשיטת הריב"ש קידוש על יין או פת הוא דאורייתא.

מדברי רבי יוסף קארו בבית יוסף⁶² משמע שקידוש על יין או פת הוא מדאורייתא. ההוכחה לכך היא מאדם שאין לו אפשרות לקנות אלא נר אחד בלבד לחנוכה. סדר הקדימות הוא כך: נר חנוכה ונר שבת – נר שבת קודם משום שלום ביתו. נר חנוכה וקידוש היום⁶³ – נר חנוכה קודם, משום פרסומי ניסא, אף על פי שקידוש היום מדאורייתא.

בעומדו על מהותה ושורשה של מצוות הקידוש מסביר ספר החינוך⁶⁴ שהקידוש בשבת בכניסתה וביציאתה הוא הזכרת גדולת היום ומעלתו והבדלתו לשבח משאר הימים שלפניו ושלאחריו, שנאמר: "זכור את יום השבת לקדשו", כלומר, זוכרהו זכר קדושה וגדולה.

משורשי המצוה כדי שנתעורר מתוך מעשה זה לזכור גדולת היום ונקבע בלבבנו אמונת חידוש העולם. כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ (שמות כ, י) ועל כן נתחייבנו לעשות המעשה עם יין לפי שטבע האדם מתעורר בו הרבה שהוא סועד ומשמח. וכבר אמרתי לך כי לפי התעוררות האדם ומעשהו יתפעל אל הדברים לעולם.

⁶¹ שו"ת סימן קנט.

⁶² אורח חיים סימן תרעח.

⁶³ "קידוש היום" משמעותו הקידוש בליל שבת.

⁶⁴ מצווה לא.

3. חיוב הקידוש

הגמרא במסכת ברכות כ ע"ב מביאה את גדר חיוב מצות קידוש:

אמר רב אדא בר אהבה: נשים חייבות בקדוש היום דבר תורה. – אמאי? מצות עשה שהזמן גרמא הוא, וכל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות! – אמר אביי: מדרבנן. – אמר ליה רבא: והא דבר תורה קאמר! ועוד, כל מצות עשה נחייבניהו מדרבנן! – אלא אמר רבא: אמר קרא "זכור ושמור" – כל שישנו בשמירה ישנו בזכירה, והני נשי, הואיל ואיתנהו בשמירה – איתנהו בזכירה.

עולה מהגמרא שגם נשים חייבות בקידוש אף שזו מצוות עשה שהזמן גרמא שנשים בדרך כלל פטורות ממנה. כאן הן חייבות משום שכשם שהן מחויבות ב"שמור את יום השבת לקדשו", כלומר איסור ט"ל אבות מלאכה, כך הן חייבות ב"זכור את יום השבת לקדשו" – זכירה בקידוש ובהבדלה.

השולחן ערוך⁶⁵ פסק על פי הגמרא הנ"ל:

נשים חייבות בקידוש אף על פי שהוא מצות עשה שהזמן גרמא (פי' מצות עשה התלויה בזמן), משום דאיתקש זכור (שמות כ, ח) לשמור (דברים ה, יב), והני נשי הואיל ואיתנהו בשמירה איתנהו בזכירה, ומוציאות את האנשים הואיל וחייבות מן התורה כמותם.

המגן אברהם⁶⁶ דן בגדר הקידוש בתפילה והקידוש בסעודה:

ונ"ל דמדאורייתא בקידוש שאמר בתפילה סגי, דקרא כתיב: "זכור את יום השבת", והרי זכר אותו, וקידוש במקום סעודה רבנן תקנוהו... אלא על כרחך דדי בתפלה... ודע דהקידוש ביום טוב הוא דרבנן, כמ"ש המ"מ פכ"ט, מכל מקום יש לו כל דין קידוש של שבת, ואם אין לו אלא כוס אחד – של שבת קודם.

נלמד מהמגן אברהם כי מי שאמר בתפילת ערבית של ליל שבת "ברוך... מקדש השבת" יצא ידי חובת קידוש מדאורייתא, ובסעודה יהיה חייב רק מדרבנן.

⁶⁵ אורח חיים סימן רעא סעיף ב.

⁶⁶ שם ס"ק א.

השלכות מעשיות לקהילה

השלכה ראשונה היא כאשר הבעל התפלל ורעייתו לא התפללה, האם הוא יכול להוציא אותה ידי חובת מצוות קידוש? הלא במקרה כזה האישה מחויבת בקידוש מדין תורה, בעוד האיש יצא ידי חובה מצוות עשה מן התורה בתפילה וחיובו הוא רק מדרבנן.⁶⁷

ערוך השולחן⁶⁸ שואל שאלה זו, ומעיר שזה המנהג הנפוץ בעם ישראל. הוא מתרץ שכיוון שהקידוש הוא ברכת המצוות, רשאי הבעל להוציא את אשתו ידי חובה מדין ערבות, וכפי שפסק השולחן ערוך: "יכול אדם לקדש לאחרים אף על פי שאינו אוכל עמהם, דלדידהו הוי מקום סעודה".⁶⁹

יצא מדבריו, שאף שהבעל יצא ידי חובה מהתורה, הוא רשאי להוציא את אשתו ובני ביתו. אמנם, ראוי ונכון יותר שהאישה תתפלל תפילת ערבית ובכך חיובם יהיה שווה.⁷⁰

השלכה אחרת היא במקרה שהבעל שמע קידוש בבית הכנסת ואכל מחמשת מיני דגן ובכך יצא ידי חובת קידוש ואינו צריך לשוב ולקדש מביתו, שהרי יצא מדין "קידוש במקום סעודה" ויכול ליטול את ידיו ולאכול סעודת שבת בפת ללא קידוש.

במקרה זה בוודאי ששאר בני ביתו אשר לא השתתפו בקידוש בבית הכנסת, צריכים לקדש קידוש היום על היין.⁷¹

השלכה נוספת: המשנה ברורה⁷² כותב שלאחר תפילת שחרית אדם מתחייב בקידוש ואסור לו לאכול ולשתות עד שיקדש, והקידוש צריך להיות במקום סעודה (ניתן להוסיף: כאשר יש שמחות, ראוי לחנך ילדים מגיל חינוך ומעלה לא לאכול לפני הקידוש). לפני תפילת שחרית מותר לשתות מים, קפה, תה וכד', וכן הדין לאישה הרגילה בתפילת שחרית של שבת.

⁶⁷ שאלה זו היא לפוסקים כמגן אברהם והרמב"ם לעניין קידוש בתפילה.

⁶⁸ סימן רעא סעיף ו.

⁶⁹ אורח חיים סימן רעג סעיף ד.

⁷⁰ שמירת שבת כהלכתה.

⁷¹ חשוב להוסיף: מדובר על קידושא רבא אשר נעשה ביום השבת והברכה היא רק על היין, ולכל השיטות רשאי האיש להוציא ידי חובה את רעייתו ובני ביתו. בקידוש הלילה – במקרה דידן עדיף שהאשה תקדש להוציא עצמה ובני ביתה.

⁷² סימן רפו ס"ק נז.

4. קידוש במקום סעודה

1. דין סעודות שבת

הגמרא במסכת שבת קיז ע"ב לומדת על מספר הסעודות שחייבים בשבת:

ת"ר כמה סעודות חייב אדם לאכול בשבת? שלוש. רבי חידקא אומר ארבע. אמר ר' יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו: "ויאמר משה אכלוהו היום כי שבת היום לה' היום לא תמצאוהו בשדה" (שמות טז, כ). רבי חידקא סבר הני תלתא היום לבר מאורתא, ורבנן סברי בהדי אורתא.

רש"י על אתר מסביר: "תלתא היום' למניין שלוש סעודות בה".

וכך פסק הרמב"ם:⁷³

חייב אדם לאכול שלש סעודות בשבת אחת ערבית ואחת שחרית ואחת במנחה, וצריך להזהר בשלש סעודות אלו שלא יפחות מהן כלל.

חכמינו חייבו לקדש על היין דווקא במקום שסועד את סעודות השבת. הם למדו זאת מדברי הנביא ישעיהו (נח, יג): "וקראת לשבת עונג" – במקום שאתה קורא (קידוש) שם יהא עונג (סעודה).

וכן מובא בגמרא במסכת פסחים ק ע"ב:

אותם בני אדם שקידשו בבית הכנסת. אמר רב: ידי יין – לא יצאו, ידי קידוש – יצאו. ושמואל אמר: אף ידי קידוש לא יצאו. אלא לרב, למה ליה לקדושי בביתה? – כדי להוציא בניו ובני ביתו. ושמואל, למה לי לקדושי בני כנישתא? – לאפוקי אורחים ידי חובתן, דאכלו ושתו וגנו בני כנישתא. ואזדא שמואל לטעמיה, דאמר שמואל: אין קידוש אלא במקום סעודה. סבור מינה: הני מילי – מבית לבית, אבל ממקום למקום בחד ביתא – לא. אמר להו רב ענן בר תחליפא: זימנין סגיאיין הוה קאימנא קמיה דשמואל, ונחית מאיגרא לארעא, והדר מקדש. ואף רב הונא סבר: אין קידוש אלא במקום סעודה.

הראשונים ביארו את הגמרא באופנים שונים והתחבטו בשאלה מה נחשב למקום סעודה.

⁷³ הלכות שבת פרק ל הלכה ט.

הרשב"ם מפרש:

אף ידי קידוש לא יצאו – כדפרשינן טעמיה לקמיה אין קידוש אלא במקום סעודה דכתיב "וקראת לשבת עונג", במקום שאתה קורא לשבת, כלומר קרייה דקידוש, שם תהא עונג, ומדרש הוא. אי נמי סברא היא, מדאיבע קידוש על היין, כדתניא לקמן זוכרהו על היין, מסתמא על היין שבשעת סעודה הוקבע דחשיב.

לפי הרשב"ם אנו למדים שני דברים (בדעת שמואל): א. קידוש צריך להיעשות במקום סעודה מהפסוק "וקראת לשבת עונג"; ב. היין שמקדשים עליו הוא הקובע את הסעודה. כלומר, יש צורך באמירה וביין.

הרא"ש⁷⁴ מסביר:

האי טעימו מידי דקאמר היינו אכלו לחם כדאמרינן בפ' שלישי דשבועות (דף כב, ב) כדאמרי אינשי נטעום מידי ואכלו ושתו. ובפרק קמא דשבת (דף יא, א) עביד ליה עגלא תילתא אמר ליה לטעום מר מידי אמר ליה בתעניתא יתיבנא. אפי' אם יועיל מיני תרגימא להשלים סעודה שלישית מסתברא דלענין עיקר סעודת שחרית וערבית אינו מועיל.

מבואר בדברי הרא"ש שברכת היין והקידוש צריכה להיות דווקא בסעודה של פת.

בית יוסף⁷⁵ כותב:

כתבו הגאונים הא דאמרינן אין קידוש אלא במקום סעודה וכו'. אין להוכיח שהתוספות והרא"ש חולקים על סברא זו מדכתבו בריש פרק ערבי פסחים (קא. תוס' ד"ה טעימו, רא"ש שם סי' ה) אמאי דאמרינן ואף רבה סבר אין קידוש אלא במקום סעודה דאמר אביי כי הוינא בי מר כי הוה מקדש לן אמר טעומו מידי דילמא אדאזליתו לבי אושפיזא מתעקרא לכו שרגא ולא מתקדיש לכו ולא מתאכיל לכו ובקידושא דהכא לא נפקיתו דאין קידוש אלא במקום סעודה, טעומו מידי, נראה דהיינו טעימת לחם דוקא, דאיכא למימר דלא כתבו כן משום דבשתיית כוס לא ליפקו ידי קידוש אלא משום דלא נפקי ידי סעודה אלא בפת וכדמשמע מסוף לשונם אבל אפשר דמודו

⁷⁴ פסחים פרק י סימן ה.

⁷⁵ אורח חיים סימן רעג סעיף ה (ב).

לדברי גאונים הללו דלענין קידוש במקום סעודה שפיר מיקרי מקום סעודה במקום ששותה כוס יין שחייב עליו ברכה.

בתחילת דבריו הביא הבית יוסף את דברי הרא"ש והתוספות שקידוש במקום סעודה הוא דווקא בסעודה על פת. לבסוף הביא אפשרות שהם מודים לדברי הגאונים שמקום סעודה נחשב אפילו על יין שחייב עליו ברכה.

וכן פסק השולחן ערוך⁷⁶:

כתבו הגאונים הא דאין קידוש אלא במקום סעודה, אפילו אכל דבר מועט, או שתה כוס יין שחייב עליו ברכה יצא ידי קידוש במקום סעודה, וגומר סעודתו במקום אחר. ודווקא אכל לחם או שתה יין, אבל אכל פירות – לא.

הובא באחרונים⁷⁷ שלכתחילה כולם מודים שסעודות השבת תיעשנה על פת. אך כאשר יש צורך, בפרט בקידושא רבא, ניתן לסמוך על מקום סעודה במיני תרגימא מחמשת מיני דגן או לפחות בשתיית רביעית יין, שגם הוא מזין ומשמח.

2. מקום הקידוש והסעודה

כתב שולחן ערוך⁷⁸:

א: אין קידוש אלא במקום סעודה, ובבית אחד מפנה לפנה חשוב מקום אחד, שאם קידש לאכול בפנה זו ונמלך לאכול בפנה אחרת, אפילו הוא טרקלין גדול, אין צריך לחזור ולקדש. הגה: ומבית לסוכה חשוב כמפנה לפנה (מרדכי פ' ע"פ). ויש אומרים שכל שרואה מקומו, אפילו מבית לחצר, אין צריך לחזור ולקדש. ויש אומרים שאם קידש במקום אחד על דעת לאכול במקום אחר, שפיר דמי (וע"ל ריש סי' קע"ח), והוא שיהיו שני המקומות בבית אחד, כגון מחדר לחדר או מאיגרא לארעא, (וכן עיקר).

ב: אם קידש בבית אחד על מנת לאכול שם, ואחר כך נמלך לאכול במקום אחר, צריך לחזור ולקדש במקום שרוצה לאכול שם.

⁷⁶ אורח חיים סימן רעג סעיף ה.

⁷⁷ וכן הובאו הדברים בשמירת שבת כהלכתה (חלק ב פרק נד), וכן בחזון עובדיה.

⁷⁸ אורח חיים סימן רעג סעיפים א-ב.

מדברי השולחן ערוך עולות רמות שונות של דקדוקים – מה ראוי לעשות לכתחילה ב"קידוש במקום סעודה":

1. קידוש במקום הסעודה ממש.
2. אותו חלל מפיינה לפינה.
3. בית לחצר/סוכה כאשר רואה את מקומו.
4. שני המקומות תחת קורת גג אחת, אפילו מחדר לחדר ומקומה לקומה, אף על פי שאין רואה מקומו כל עוד כיוון בקידוש לאכול במקום אחר (בתנאים הנ"ל).

3. דינים מעשיים לקהילה

- כאשר יש אולם שמחות במבנה בית הכנסת (במפלסים שונים או חדרים שונים), ראוי לכתחילה לאכול במקום הקידוש בתוך חלל אולם השמחות. במקרים מסויימים רשאי להמשיך סעודתו אפילו בקומה אחרת, כל עוד זה באותו מבנה וכיוון דעתו לכך בשעת הקידוש.
- אם שמע את הקידוש ושתה שיעור רביעית יין, יצא ידי חובת קידוש במקום סעודה, ואינו צריך מעיקר הדין לחזור ולקדש. אבל אם שמע קידוש וטעם טעימה כלשהי ולא אכל עוגה וכיוצ"ב (בשיעור כזית), אפילו אכל פירות, לא יצא אפילו ידי חובת קידוש.
- בשמחת תורה, שנוהגים ללכת מבית כנסת אחד למשנהו, ודאי שלא חשיב מקום סעודה ונקרא הפסק, ולכן צריך לחזור ולברך שנית. ואם כיוון בדעתו להמשיך סעודתו במקום אחר, יש לשאול את רב הקהילה כיצד להכריע.

5. הכנת הקידוש הקהילתי

- חשוב מאוד לתת דגש הלכתי באופן הכנות הקידושים בקהילות השונות בארץ ובעולם, והשמירה מט"ל אבות מלאכה ותולדותיהן האסורים בשבת, וכן איסורי דרבנן. קצרה היריעה מלפרט את כל הפרטים ההלכתיים, אך נציין כמה עניינים מעשיים:
- יש להקפיד ששעוני השבת, המחס, הפלטה, מתקני החימום והמקררים (סידור האור במקרר) יהיו מוכנים לשימוש לכבוד שבת.

- מפות השולחן העשויות מבד, אל-בד, ניילון וכדו' צריכות להיות חתוכות מבעוד יום.
- שקיות אשפה צריכות להיות נשלפות, וכן נייר אלומיניום ונייר סופג צריכים להיות חתוכים מראש.
- קופסאות שימורים: לכל השיטות ראוי לפותחן לפני השבת אם התכולה לא תתקלקל. ויש המקילים לפותחן גם בשבת ובלבד שיכוונו לא לפתח יפה ולא לאחסון התכולה.
- בישול: יש להקפיד שכל המאכלים שרוצים לחממם על הפלטה יהיו מבושלים כל צורכם לפני השבת.
- כבישה: ירקות שנוהגים לכובשם, כגון: צנון, כרוב, קולורבי, גזר וכדו', יש לכובשם קודם השבת, ואם לאו – ייתנו קודם שמן ונוזלים ואחר כך מלח.
- בורר: ברירת המאכלים תיעשה כהלכה – אוכל ולא פסולת, ביד ולא בכלי, מיד ולא לאחר זמן. כלומר, חשוב שהברירה המותרת תיעשה סמוך לסעודה או בסעודה ממש. שטיפת הירקות צריכה להיות מתחת לברז ואין להשרותם ולהציף את הפסולת.
- טוחן: יש להקפיד לא לטחון דברים שגידולם מן הקרקע, כגון: ריסוק עגבניות וכדו'.
- לש: ראוי לכתחילה שסלטים כמו סלט תפוחי אדמה, מיוזו וביצים, טחינה, פודינג, ג'לי וכיוצ"ב – יוכנו לפני השבת.
- סוחט: התורה אסרה בשבת סחיטת ענבים וזיתים, ושאר פירות אסורים מדרבנן, אלא אם כן סוחטים לתוך מאכל, שזה כדי להטעים את האוכל ומותר. על כן סחיטת הפירות תיעשה מבעוד יום או בשבת לתוך האוכל.
- המאכלים צריכים להיות מוכנים במקום אחסנתם במקום הסעודה. כמובן, אין להסיע מאכלים אפילו מוכנים, סוכריות ומגדים בשבת עצמה.
- חמין: מנהג ישראל לאכול חמין בשבת. חשוב להקפיד כאשר רוצים להגישו, לכתחילה יש להורידו מהפלטה. אם רוצים לערבב את החמין, יש להעבירו לכלי שני.
- אם רוצים רק להגיש – ניתן להקל.

• הכנת תה: יש להכין תמצית תה נוזלית מבעוד יום. בדיעבד שלא הכינו, יש המתירים להכין תה בכלי שלישי ויש האוסרים (לכל שאלה וספק יש לפנות לרב הקהילה).

הנהגות: בקידושים ובשמחות בקהילה חשוב מאוד להקפיד במצוות שבין אדם לחברו, להיות רגיש לבריות ולהקפיד על כבודם ישראל. אין להעיר או להרים קול, אלא להתנהג בנימוס ובדרך ארץ, בצניעות ובענווה. יש לקבל בסבר פנים יפות כל אדם וכל אורח ולהזמינו להשתתף בשמחה.

6. סיכום

בשמחות ובקידושים קהילתיים חשוב להקפיד על הדברים הבאים:

- יש לוודא שכולם מקשיבים לקידוש ומכוונים דעתם לצאת ידי חובה.
- למעוניינים לצאת ידי חובת קידוש יש להקפיד לאכול עוגה, בורקס וכיוצ"ב בשיעור של כזית, או לפחות ישתו רביעית יין.
- כדי לפטור שאר משקין יש לשנות לפחות כמלא לוגמיו יין (כ-40 מ"ל), או לפחות טעימה כל שהיא.
- חשוב שהקידוש ייערך באולם אחד ובאותו מפלס, ולכל הפחות עד למקום שרואים את מקום הקידוש. במקום צורך גדול ניתן לכוון בקידוש אפילו שילכו מקומה לקומה ובלבד שהן תחת אותה קורת גג.
- חשוב להקפיד על כלל מלאכות השבת מהתורה ומדברי סופרים כדוגמאות שהובאו לעיל בסעיף "ההכנות לקידוש הקהילתי".
- במהלך הקידוש חשוב להאיר פנים, להכניס אורחים ולהקפיד על דרך ארץ, צניעות וענווה.

בתי הכנסת בארץ ובעולם מהווים מפגש בין עולמות של סגנונות, עדות, זוויות ומגוון של כל הפסיפס היהודי. הקהילה ובית הכנסת צריכים להיות הדגל של התנהגות הולמת, ערכית ומוסרית על פי דרך ה' בתורתו הקדושה. דבר זה יכול לעורר את הלבבות ששם ה' יתאהב על כולם. זו זכות וגם אחריות המוטלת על רב הקהילה וחבריה כדי להוסיף חיבור אמיתי לקב"ה, לתורה ולעם ישראל.